

Ali lahko ekološko kmetijstvo nahrani svet?

Majhno je produktivno

Kako lahko majhni kmetje priпомorejo k povečanju lokalno pridelane ekološke hrane? Majhne ekološke kmetije, ki gojijo več vrst kulturnih rastlin, že po naravi proizvedejo bolj raznovrstne pridelke kot konvencionalne kmetije. Celotni pridelek na površinsko enoto je lahko na majhni kmetiji, ki pogosto prideluje več kot deset vrst rastlinskih in živalskih proizvodov, veliko večji kot donos velike kmetije, ki goji monokulturo. Kako to počenjamo, da bi povečali dohodek in imeli ob tem tudi dovolj prostega časa, da nismo preturjeni in da se ne obdamo z mehanizacijo, piše v knjigi *Zeleno kmetovanje*, ki jo je izdala ARA založba.

Vse bolj so jasne koristi majhnih kmetij, med katerimi so večja produktivnost na površinsko enoto, raznovrstnost pridelkov in večja prehranska varnost. Izsledki 293-ih različnih primerjav med ekološkimi in konvencionalnimi načini kmetovanja so pokazali, da majhne kmetije po navadi na hektar pridelajo več. Ta rezultat je raziskovalce napeljal k ugotovitvi, da bi povečanje števila majhnih kmetij povečalo pridelavo hrane. Gre za pridelovanje več različnih kultur na istem kosu zemlje, bodisi hkrati bodisi zaporedoma (kolobarjenje). To poveča količino sončne svetlobe, ki jo prestrežejo rastline, hranilne snovi v tleh so učinkoviteje izrabljene, težave s škodljivci in boleznimi pa so manjše. Donos je pri polikulturah lahko 20 do 60 odstotkov večji, poleg tega pa so majhni kmetje z raznovrstnostjo pridelkov boljše zavarovani pred nihanji cen pridelkov in vremenskimi razmerami. Polikulturni sistemi se najboljše obnesejo prav na majhnih kmetijah, ker je treba na

Majhne kmetije okolju in ruralnim skupnostim prinašajo večje koristi kot velika podjetja.

določeno površino vložiti več dela in se kmetje lahko bolj potrudijo natančno gospodariti z manjšimi zaplatami zemlje.

Če hočemo v prihodnosti res živeti trajnostno, moramo veliko kmetijsko proizvodnjo kombinirati s pametnim gospodarjenjem z zemljo, ki bi bilo v skladu z ekološkimi zahtevami. Le tako bomo zmanjšali transport živil, povečali nacionalno prehransko varnost in zadovoljili različne potrebe po zemlji.

Knjiga opisuje, kako lahko na majhnih ekoloških kmetijah povečamo dohodek in imamo tudi dovolj prostega časa, ne da bi se obdali z mehanizacijo (Misteriji.si, 051/307 777; 19,90 €).

Analiza podatkov o povezavi med velikostjo kmetije in hektarskim donosom je pokazala, da imajo kmetije, tiste, ki merijo manj kot enajst hektarov, več kot desetkrat večji dolarski donos na hektar kot velike kmetije. Tako je delno zaradi večje vrednosti pridelkov, na primer zelenjave in rož, za katere se po navadi specializirajo majhni kmetje. Delno pa je to tudi posledica večje raznovrstnosti pridelkov, večje intenzivnosti dela in večjih vložkov na določeno površino. Kakšen je ustrezen obseg pridelave, je zelo odvisno od kulturne rastline; pri tem imata velik vpliv tudi lokacija in kakovost zemlje. Slabše rodovitna višja območja so primernejša za gojenje živine na večjih površinah kot za intenzivno vrtničkarstvo. Po drugi strani je na majhnih površinah težko gojiti žita in s pridelki uspešno tekmovati na tržišču. Gojenje ekološke zelenjave in sadja v majhnem obsegu je cenovno vzdržno in enako velja za ekološko vzrejo perjadi in prašičev v manjšem obsegu; če pa oboje združimo, lahko govorimo o res učinkoviti rabi zemlje.

Majhne kmetije okolju in ruralnim skupnostim prinašajo večje koristi. Lažje je gospodariti z različnimi manjšimi habitati, v tem primeru je tudi lažje pozornost namenjati podrobnostim, to pa je nujno, če hočemo skrbeti za naravne vire, kot sta prst in voda. Ko so raziskovalci primerjali območja, na katerih so polja večinoma obdelovale velike korporacije, z območji, na katerih so prevladovali manjše družinske kmetije, so ugotovili, da so bližnja mesta na območjih z velikimi posestvi nazadovala. Zaposlenih je bilo manj lokalnih ljudi, dobički iz kmetijstva pa so odtekali v večja mesta. Na-

sprotno pa je tam, kjer so prevladovali družinske kmetije, denar krožil med lokalnimi podjetji, ustvarjal nova delovna mesta in pripomogel k blaginji skupnosti. Ljudje so pogosto bolj motivirani, če delajo zase in lahko neposredno uživajo sadove svojega dela, kot pa če delajo za posestnika. Če bi bili v vsaki vasi štirje ali pet malih kmetov, ki bi sovaščanom zagotavljali zelenjavo, sadje, jajca in meso, bi se transport hrane iz daljnih krajev občutno zmanjšal. Kmetje bi imeli neposredne stike z odjemalci, odjemalci pa bi bolje razumeli, kako je njihova hrana pridelana. Druga živila, na primer žita, mlečni izdelki in meso, bi lahko pridelovali na večjih kmetijah in jih predelali v bližini posestva ali pa kar na samem posestvu. Celovita lokalna prehranska mreža bi lahko obsegala butične izdelovalce različnih sirov, pekarnice z mlini za mletje žita z lokalnih kmetij, sobotne tržnice z več kot desetimi stojnicami s sadjem in zelenjavo ter predelovalnice presežkov, v katerih bi kuhali marmelade, vlagali zelenjavo in pekli pite. Tudi pri nas take mreže že nastajajo. Če hočemo, da se mreža raznovrstnih manjših pridelovalcev razvije do potrebnega obsega, se bo moralo zelo povečati število dobro podkovanih in motiviranih kmetov, pridelovalcev in vrtičkarjev.

Vprašanje »Ali lahko ekološko kmetijstvo nahrani svet?« v zadnjih letih sproža številne polemike. Da, če spremenimo pogled na kmetijsko proizvodnjo, trdi avtorica knjige *Zeleno kmetovanje*. Pomembni cilj mora biti pridelava sveže, okusne in zdrave hrane za lokalne ljudi. Takšna pridelava mora biti sestavni del gospodarjenja z raznovrstno in lepo pokrajino, varovanja narave in skrbi za naravne vire, na primer za vodo in prst. Majhni kmetje lahko vse to zagotovijo in imajo pomembno vlogo v prehodu v gospodarstvo, za katero so značilni majhni ogljikovi izpusti.

R. M. ❁